

VANTAA

VARHAISKASVATUS- SUUNNITELMA

Kilterin toimintayksikkö

Opetuslautakunta 14.9.2015

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat.....	3
2.1 Arvolähtökohdat.....	4
2.1.1 Innovatiivisuus	4
2.1.2 Kestävä kehitys	5
2.1.3 Yhteisöllisyys	6
2.2 Toiminta-ajatus.....	6
2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys	6
2.3.1 Kasvattajuus.....	6
2.3.2 Lapsikäsitys.....	7
3 Vanhemmat kasvatuskumppaneina	8
4 Hyvinvointityö ja oppilashuolto	8
5 Työ lasten parissa	9
5.1 Päivän kulku ja oppimistoimintojen organisointi	9
5.2 Oppimisympäristö	11
5.3 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri	12
5.3.1 Kiusaamisen ehkäisy	12
5.4 Lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia	13
5.4.1 Kieli ja vuorovaikutus	13
5.4.2 Lasten leikki	13
5.4.3 Tutkiminen	14
5.4.4 Liikkuminen	15
5.4.5 Taiteellinen kokeminen	16
5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	16
5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki.....	16
5.5.2 Eri kieli- ja kulttuuritaustainen varhaiskasvatus sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	17
6 Esiopetus ja 6-vuotiaiden valmistava opetus	18
6.1 Esiopetuksen järjestäminen	18
6.2 Valmistavan opetuksen järjestäminen 6-vuotiaille lapsille.....	19
7 Kasvatustyön organisointi, arviointi ja kehittäminen.....	20
8 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö	21
8.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet.....	21
8.2 Toimintayksikön viestintä	21
9 Loppusanat.....	22
10 Lisätietoa.....	23

1 Johdanto

Kilterin toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa kerromme lasten hoito-, kasvat- ja opetustyön periaatteet. Tämä on työtämme ohjaava asiakirja sekä kuvaa toimintaamme lasten vanhemmille ja kaikille toiminnastamme kiinnostuneille. Varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu Stakesin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2005), Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan (2012), Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan (2011), Esiopetuksen valtakunnallisiin perusteisiin (2014) sekä Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaan 6-vuotiaille (2011). Koska Kilterin toimintayksikköön tätä kirjoitettaessa kuuluu vain Kilterin päiväkoti, käytämme tässä suunnitelmassa jatkossa käsitettä Kilterin päiväkoti kerrottaessa toimintayksikön varhaiskasvatustyön periaatteista.

Kilterin varhaiskasvatussuunnitelman olemme laatineet kahdessa vaiheessa. Suunnitelman laadinnan aloitimme vuonna 2012 edellisessä vuorohoitoa tarjoavassa Simpukan toimintayksikössä ja saatoimme loppuun toimintansa joulukuussa 2013 aloittaneessa Kilterin päiväkodissa. Muutettuaamme Kilteriin vuorohoito laajeni kahdella lapsiryhmällä ja muokkasimme toimintatapoja uuteen toimintaympäristöön sopiviksi. Henkilökunnan, lasten ja perheiden määrän lisääntyessä myös ajatukset hyvästä ja laadukkaasta varhaiskasvatuksesta muovautuivat.

Laadimme Kilterin varhaiskasvatussuunnitelman työryhmässä, joka muodostui lastentarhanopettajista, erityislastentarhanopettajasta ja päiväkodinjohtajasta. Työryhmän jäsenet ovat käsitelleet kaikkia varhaiskasvatussuunnitelman aihealueita omassa kasvattajatiimissään, jolloin kaikkien ajatukset on pystytty huomioimaan. Tiedustelimme vanhempien ajatuksia keväällä 2013 tehdyllä kyselyllä ja keväällä 2015 lähetetyllä sähköpostilla. Lisäksi poimimme vanhempien toiveita lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisen yhteydessä sekä erilaisissa arjen tilanteissa käydyissä keskusteluissa. Kilterin lapset ovat osallistuneet varhaiskasvatussuunnitelman tekoon kertomalla ajatuksiaan, piirtämällä sekä olemalla aktiivisia ja energisiä toimijoita monenlaisissa tilanteissa.

Varhaiskasvatustyö on varhaiskasvatuksen sekä yhteiskunnan kehittymisen ja muutosten myötä herkästi kehittyvä ja elävä, siksi myös jokapäiväiset toimintatapamme kehittyvät jatkuvasti. Lisäksi lapsen yksilölliset tarpeet, taidot ja kehitystaso sekä vuorohoidon vaihtuvat tilanteet tuottavat uusia havaintoja, ajatuksia ja ratkaisuja, joissa huomioimme lapsen edun.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

Kilterin päiväkoti sijaitsee Myyrmäen keskustassa Myyrmäen julkisten liikenneyhteyksien ja palvelujen vieressä. Päiväkotimme on keskitetty kaikki Länsi-Vantaan vuorohoito. Vuorohoidolla tarkoitetaan maanantaista perjantaihin klo 18 – 06 välisenä aikana sekä viikonloppuisin tapahtuvaa lasten päivähoitoa ja varhaiskasvatusta. Päiväkotimme on tarvittaessa auki vuoden kaikkina päivinä, kaikkina vuorokaudenaikoina ja kaikkina viikonpäivinä. Ennalta tiedotettujen juhlapyhien ja henkilökunnan kehittämispäivien aikana päiväkotimme voi olla suljettu. Tällöin korvaava vuorohoito järjestetään kaupungin muissa vuorohoitoa tarjoavissa päiväkodeissa.

Päiväkotimme on valmistunut joulukuussa 2013. Kiinteistön ja pihan suunnittelussa on otettu huomioon vuorohoidon vaatimat erityispiirteet sekä kasvat- ja opetustajien näkemykset. Päiväkoti muodostuu rakennuksen kahdessa erillisessä siivessä sijaitsevista lapsiryhmien omista kotialueista sekä keskellä olevista useista erillisistä ja erilaisiin toimintoihin tarkoitetuista pienryhmätiloista, tilavasta liikuntasalista ja ruokasalista. Piha mahdollistaa kaikenikäisten lasten liikunnallisen ja virikkeellisen ul-

”Talo on pikkuriikkisen iso.” (Roope 4v.)

koilun. Päiväkodin laajan ja monipuolisen pihan keskellä on turvallinen leikkialue pienempien lasten käyttöön. Isommilla lapsilla on ulkoilun aikana mahdollisuus leikkiä sekä rakennetussa leikkiympäristössä että metsäpihalla.

”Mallioppiminen isommilta lapsilta on ollut vain positiivinen asia, kuin se että lapsi olisi vain omanikäisten seurassa.” lapsen äiti

Kilteriin valitaan pääsääntöisesti vain vuorohoitoa tarvitsevia lapsia. Ennen vuorohoitopaikan saamista vanhempien tulee toimittaa työnantajan todistus vuorotyöstä tai iltaopiskelusta. Päiväkodissamme on seitsemän lapsiryhmää. Yksi ryhmä on esiopetusikäisille ja kuusi 1-5 – vuotiaille. 1-5 – vuotiaiden ryhmät mahdollistavat eri-ikäisten lasten luonnollisen yhdessäolon, pienempien lasten mallioppimisen taitavammilta, pidempikestoiset kaverisuhteet

sekä sisarusten yhdessäolon. Lapset ovat samassa lapsiryhmässä esiopetusvuoden alkuun asti.

Lapset ovat oman ryhmän kanssa pääsääntöisesti maanantaista perjantaihin klo 7-16 välisenä aikana ja muuna aikana yhdessä muiden hoidossa olevien lasten ja työvuorossa olevien kasvattajien kanssa. Päiväkodin kokonaislapsimäärä, ryhmien lapsimäärät ja päivittäin hoidossa olevien lasten määrät vaihtelevat alueella asuvien vuorotyötä tekevien perheiden määrän ja vanhempien työvuorojen mukaan. Hoidossa olevat lapset toimivat pääasiassa pienryhmissä.

Päiväkodissamme työskentelee päiväkodinjohtaja, lasten hoito- ja kasvatustehtävissä lastentarhanopettajia (n.11 hlöä) ja lastenhoitajia (n. 18 hlöä) sekä tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan erityislastentarhanopettaja ja avustajia. Kasvattajien määrä vaihtelee lapsimäärän ja tarpeen mukaan. Kasvattajien äkillisen tarpeen paikkaamiseen käytämme lyhytaikaisia sijaisia. Noin puolet kasvattajista työskentelee kolmivuorotyössä. Kaikki kolmivuorotyötä tekevät ovat lastenhoitajia. Kaikkiaan päiväkodissamme työskentelee noin 35 työntekijää, jotka kaikki omalla työpanoksellaan mahdollistavat lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin.

2.1 Arvolähtökohdat

Päiväkotimme arvot ovat kaupungin arvojen mukaisesti innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

2.1.1 Innovatiivisuus

Ympäri vuorokauden toimivassa päiväkodissamme innovatiivisuus on jatkuvasti läsnä sekä lasten että kasvattajien toiminnassa. Uudet ideat syntyvät arjesta esiin nousseista havainnoista, tarpeista ja rohkeasta oman työn arvioinnista. Toimintamallien kehittäminen vuorotyötä tekevässä työyhteisössämme vie aikaa,

vaatii positiivista asennetta sekä epävarmuuden sietämistä. Päiväkodissamme innovatiivisuus on kannustamista itsenäiseen ongelmanratkaisuun. Hyväksymme erehtymisen niin aikuisilta kuin lapsiltakin. Kannustamme ja ohjaamme lapsia ratkaisemaan itse erilaisia eteen nousevia ongelmia oman kehitystasonsa mukaan. Kasvattajina olemme lasten tukena ja apuna sekä ohjaamme sensitiivisesti lapsia kohti ratkaisua. Kuulemme ja havainnoimme lapsista nousevia aloitteita ja tartumme niihin.

2.1.2 Kestävä kehitys

Kestävällä kehityksellä turvaamme hyviä elinmahdollisuuksia nykyisille ja tuleville sukupolville. Kestävän kehityksen ulottuvuudet ovat kulttuurinen, sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen.

Kulttuurinen

Kulttuurinen kestävä kehitys näkyy toiminnassamme monimuotoisuuden arvostamisena, kunnioittamisena sekä tasavertaisena ja avoimena suhtautumisena lapsiin ja perheisiin. Keskustelemme vanhempien kanssa perheen omasta kulttuurista ja huomioimme sen lasten hoidossa ja kasvatuksessa lapsen hyvinvoinnin muistaen. Toimintamme vuosikello pohjautuu suomalaisille perinnejuhlille ja tarjoamme kaikille lapsille ja vanhemmille mahdollisuuden tutustua niihin kanssamme.

Sosiaalinen

Ympäri vuorokauden toimivassa päiväkodissamme hyvät vuorovaikutustaidot ovat tärkeitä niin lapsilla kuin kasvattajillakin. Vuorotyöstä ja

-hoidosta johtuen sosiaalisia suhteita on runsaasti ja useiden erilaisten ihmisten kanssa. Dialogisuus, oikeudenmukaisuus, tasa-arvoisuus ja avoimuus ovat kaiken vuorovaikutuksemme perusta. Kasvattajina kiinnitämme huomiota omiin vuorovaikutustaitoihin ja -tapoihin, avoimuuteen, vastavuoroisuuteen ja kuuntelemisen taitoihin. Toimimme lasten sosiaalisten taitojen mallina. Opetamme lapsia vuoron odottamiseen, kannustamme avoimuuteen ja rohkaissamme itseilmaisua. Sensitiivisyys on tärkeää lasten viereystasojen huomiointissa ja lasten sosiaalisen kuorman havaitsemisessa. Kasvattajina huolehdimme jokaisen lapsen ja perheen tasa-arvoisesta kohtelusta riippumatta siitä, kuinka usein heitä kohdataan. Vuorohoidossa oleville lapsille on myös tärkeää turvata riittävä yhdessäolo omien vanhempien kanssa.

Ekologinen ja taloudellinen

Päiväkotimme suunnittelussa on otettu huomioon kiinteistön käytön ekologisuus ja taloudellisuus. Sähkön kulutus ympäri vuorokauden toimivassa päiväkodissa on suurta ja kiinnitämme siihen huomiota välttämällä turhaa valojen käyttämistä turvallisuutta vaarantamatta. Osa valoista toimii liiketunnistimilla kuten myös useat lavuaarien vesihanat. Kaluste- ja leluhankintoja tehdessämme arvioimme tuotteiden ekologisuutta kestävyyden ja taloudellisuuden näkökulmasta. Opetamme lapsia käsittelemään leluja niille tarkoitetulla tavalla ja käyttämään tuotteita maltillisesti. Kiinteistön perustamisvaiheessa on huomioitu jätteen lajittelu- ja kierrätysmahdollisuus. Lasten kanssa arvioimme myös otettavan ruoka-annoksen kokoa biojätteen vähentämiseksi. Lapsen vuorohoidon tarpeen päättyessä mietimme yhdessä perheen kanssa muita mahdollisia perheelle riittäviä varhaiskasvatuspalveluja. Taloudellisuuteen kuuluu myös kasvattajien työvuorojen suunnittelu ja toteutuminen tarkoituksenmukaisella tavalla lasten tarpeet huomioiden.

2.1.3 Yhteisöllisyys

Päiväkotimme lapset tulevat koko Länsi-Vantaan alueelta ja monimuotoisista perheistä. Kaikki alueen vuorohoidon lapset ja perheet ovat tervetulleita päiväkotiimme ja haluamme heidän myös kokevan sen. Vanhemmat ja kaikki toiminnastamme kiinnostuneet voivat tutustua päiväkotiimme arkeen ja osallistua toiminnan suunnitteluun. Arvostamme ja huomioimme vanhempien toiveita toiminnan kehittämisessä. Suuresta päiväkodistamme huolimatta kodinomainen tunnelma varsinkin iltaisin, viikonloppuisin ja öisin on meille tärkeää. Vuorohoidon vaihtelevat hoitoajat tuottavat haasteita lasten kaverisuhteille. Teemme tietoisesti työtä lasten yhteisöön kuulumisen tunteen kehittymiseksi ja ryhmästä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Työyhteisössämme yhteisöllisyys näkyy vastuullisena, sitoutuneena ja joustavana työkäyttäytymisenä, hyvän ilmapiirin ylläpitämisenä, osaamisen jakamisena, toisen auttamisena ja rohkaisuna sekä rohkeutena puuttua epäkohtiin.

2.2 Toiminta-ajatus

Luomme vuorohoidossa oleville lapsille turvallisen ja pedagogisen kasvuympäristön, jossa lapsilla on mahdollisuus oppia hyväksymään itsensä ja toisensa ainutlaatuisina yksilöinä. Sosiaalisten taitojen ja itsetunnon kehittyminen sekä avoin yhteistyö vanhempien kanssa on kaiken kasvatustyömme perusta.

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäisyys

"Aikuinen määrää, jos mennään saliin ja lapset tulee, jos ne haluavat." Mira 4v.

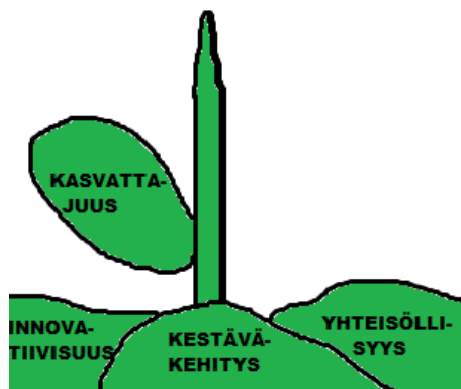
2.3.1 Kasvattajuus

Kasvattajuus tarkoittaa meille sitoutumista moniammatillisessa yhteistyössä sovittuihin toimintatapoihin, niiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Kasvattajuuteen kuuluu lasten yksilöllisen kasvun tukeminen lapsen toimiessa yhdessä vertaisryhmässään. Yhteistyö ja sen muodot ovat vuorohoidon luonteen vuoksi merkityksellisiä niin kasvattajien ja perheiden välillä kuin kasvattajien kesken yhteisen pedagogisen linjan kehittämiseksi. Kunnioitamme vanhempien näkemyksiä ja huomioimme vanhemmat kaikissa lasta koskevilla asioissa. Vuorohoidossa on tärkeää, että lapsille syntyy mahdollisimman pysyvät ja turvalliset aikuissuhteet, jotka luovat hyvän pohjan oppimiselle ja kehitykselle.

Vuorohoidossa kasvattajan sensitiivisyys, läsnäolo ja hetkessä eläminen ovat tärkeitä lasten hoitoajoista johtuvien vireystasojen vaihtelujen vuoksi. Vireystaso vaikuttaa lasten tunnetilaan, toimintaan ja kykyyn oppia. Olemme sensitiivisiä lasten tarpeille ja reagoimme niihin asianmukaisella tavalla, jolloin luomme lapsille perusturvallisuutta. Olemme oppimisprosessissa lasten tukena auttamalla heitä onnistumisen kokemuksiin sekä virheiden ja epäonnistumisten kohtaamiseen. Kasvattajina kannamme vastuun ja autamme uuteen onnistumiseen. Mahdollistamme myös oppimiskokemusten saamisen vertaisryhmässä.

Huomioimme lapsille ominaiset tavat toimia ja oppia. Arvioimme toimintaa ja sen tuloksellisuutta jatkuvasti, minkä perusteella muokkaamme toimintamme. Hyvinä kasvattajina teemme toiminnan ja oppimisen lapsille näkyväksi ja ohjaamme tämän avulla lapsia tiedostamaan omaa oppimistaan.

Mahdollistamme lasten kasvua, kehitystä ja oppimista tukevan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön. Pedagogisessa toiminnassa ja lapsille asetetuissa tavoitteissa otamme huomioon lasten kehitysvaiheet ja lähikehityksen vyöhykkeet.

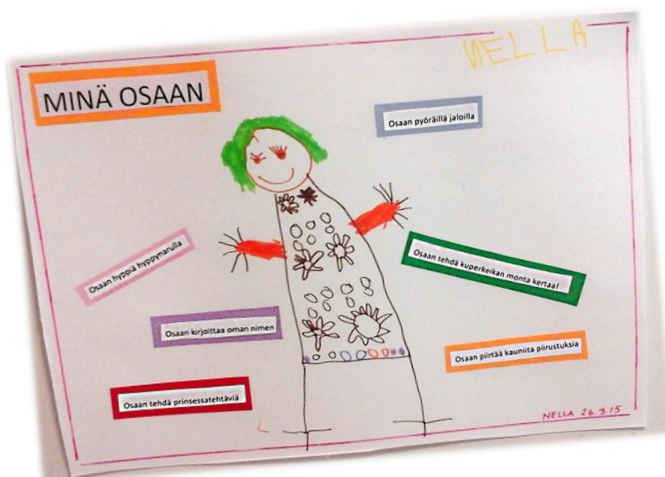
Kehitämme jatkuvasti omaa ammatillisuuttamme koulutusten ja pedagogisen keskustelujen avulla. Jaamme osaamistamme hyödynnettäväksi moniammatillisessa työyhteisössämme.

2.3.2 Lapsikäsitys

Näemme lapsuuden ainutkertaisena, monimuotoisena ja arvokkaana sellaisenaan. Arvostamme jokaisen lapsen yksilöllisyyttä, hyväksymme erilaisuuden ja tuemme yksilöllistä kasvua ja oppimista.

Lapsi oppii leikkien, liikkuen ja tutkien. Oppimisessa merkityksellistä on myös kokeilu, harjoittelu ja aikuisen kannustus. Lapsi on luonnostaan utelias, halukas tutkimaan ja hänellä on mahdollisuus onnistua ja tehdä virheitä tietäen, että olemme lapsen turvana. Huomioimme oppimisen ja onnistumiset ja teemme ne lapselle näkyväksi. Uuden asian oppimisesta iloitsemme yhdessä. Vertaisryhmässä toimiessaan lapsi voi saada mallia jo taidon hallitsevalta lapselta.

Tuemme lapsuudelle ominaista iloa. Ilo ja heittäytyminen lasten välisissä vuorovaikutustilanteissa sekä kasvattajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa luovat yhteenkuuluvuutta. Lapsen tulee kokea olevansa tärkeä niin kasvattajan ja lapsen välisessä suhteessa kuin vertaisryhmässään. Näemme lapsen merkityksellisenä yksilönä, jolla on omat tarpeensa, eikä niitä väheksytä kasvattajien tai toisten lasten toimesta.

3 Vanhemmat kasvatuskumppaneina

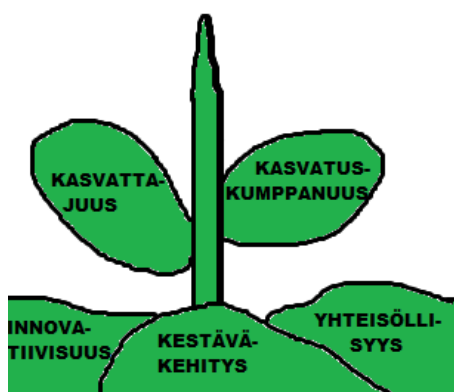
Yhteistyömme perheiden kanssa perustuu kasvattajien ja vanhempien väliseen keskinäiseen luottamukseen, tasavertaisuuteen ja toistensa kunnioittamiseen. Tämä edistää hyvän ja avoimen kasvatuskumppanuuden luomista.

Vanhemmilla on lapsensa kasvatusvastuu ja varhaiskasvatus tukee vanhempia tässä tehtävässä. Kasvattajiemme tietoisuus perheiden erilaisista olosuhteista ja kasvatusnäkemyksistä auttaa luomaan lapselle eheän kasvun. Luomme vanhempiin luottamukselliset suhteet niin, että vanhemmat kokevat kasvattajien olevan kasvatuskumppaneita myös kasvatuksellisesti haasteellisissa tilanteissa. Mahdollisiin esiin tuleviin ongelmiin etsimme ratkaisuja yhteistyössä vanhempien kanssa.

"Lapsen aloittaessa päiväkotiuuraa, ajattelin vuorohoidon olevan hurja juttu. Nyt myöhemmin olen huomannut ne positiiviset seikat, joita vuorohoidossa on." lapsen äiti

Lapsen aloittaessa päivähoidon sovimme vanhempien kanssa tutustumisjakson. Sen aikana käymme perheen kanssa keskustelun Lapsi kotiloissa -lomakkeen pohjalta. Mahdollisuksien mukaan keskustelu käydään yhdessä vastuukasvattajan kanssa. Vuorohoidossa korostuvat lasten omat tutut ja turvalliset tavat toimia ja niistä meille kertominen on tärkeää.

Laadimme yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman. Teemme suunnitelman ensimmäisen kerran muutaman kuukauden kuluttua päivähoidon aloituksesta. Arvioimme ja täydennämme suunnitelmaa tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Esiopetusikäisille lapsille esiopettajat laativat vanhempien ja lapsen kanssa lapsen esiopetussuunnitelman syyslukukauden aikana. Keskustelujen pitämisestä vastaavat päiväkodin kasvattajat. Vanhemmilla on aina mahdollisuus esittää toiveensa kaikille keskusteluille.

Päivittäiset keskustelut lapsen tuonti- ja hakutilanteissa ovat olennaisia ajankohtaisten kuulumisten vaihtamiseksi. Vanhemmilla on mahdollisuus kuulla ja kysyä lapsen hoitojakson aikaisista lasta koskevista tapahtumista. Kasvattajina vastaamme riittävästä tiedonkulusta.

Vanhempien vuorotyö luo haasteita yhteistyön järjestämisessä päiväkodin muiden vanhempien kanssa. Tiedotamme hyvissä ajoin erilaisista perheille suunnitelluista tapahtumista, jolloin vanhempien on mahdollista huomioida ajankohdat työvuorojärjestelyissään. Perheille suunnattuja tapahtumia ovat muun muassa joulu- ja kevätjuhlat sekä jokavuotiset vanhempainillat.

Vuorotyön ja pikkulapsiperheen tarpeiden yhteensovittaminen saattaa tuottaa haasteita vanhempien ajankäyttöön ja -organisointiin, vanhempien jaksamiseen ja lapsen edun huomioimiseen. Näistä asioista keskusteleminen vanhempien kanssa riittävän aikaisessa vaiheessa on olennaista lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

4 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen hyvinvointityö on lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukemista. Tavoitteena on edistää lapsen hyvää oppimista sekä lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edellytyksiä.

Hyvinvointityömme tehtävä on luoda hyvä oppimisympäristö ja edistää koko yhteisön hyvinvointia sekä vahvistaa ja tukea yhteisöllistä toimintakulttuuria. Hyvin toimivassa yhteisössä vallitsee luottamuksen ja turvallisuuden ilmapiiri. Lasten sosiaalisten ja tunnetaitojen kehittymisen tukemisella on vahva asema varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Käytämme ryhmän tarpeiden mukaisesti moninaisia menetelmiä, jotka perustuvat tunteiden tunnistamisen, ilmaisemisen ja säätelyn sekä sosiaalisten tilanteiden elävöittämiseen. Nämä haastavat lapsiryhmän pohtimaan ja keskustelemaan oman kokemusmaailman tilanteista.

Puutemme esiin nouseviin ongelmiin ja käsittelemme niitä asianosaisten ja vanhempien kanssa. Lapsikohtainen hyvinvointityömme perustuu luottamukseen sekä lapsen ja vanhempien kunnioittamiseen. Jos meillä nousee huoli lapsen hyvinvoinnista, otamme asian puheeksi vanhempien kanssa. Tarvittaessa konsultoimme muita asiantuntijoita yhdessä vanhempien kanssa. Avoimuus ja osallisuuden turvaaminen on tärkeää suhteessa vanhempiin niin yhteisöllisessä kuin yksilöllisessä hyvinvointityössä. Yhteistyömme vanhempien kanssa on positiivista ja ratkaisukeskeistä.

Vanhempien vuorotyö luo toimintaamme erityisiä haasteita hyvinvointityön näkökulmasta. Ryhmän kokoonpanon päivittäinen vaihtuvuus vaikuttaa lapsiryhmän yhteisöllisyyteen. Vuorotyöllä voi olla vaikutuksia lasten hyvinvointiin, jolloin tuemme perhettä ja lasta huomioiden lapsen tarpeet.

Esiopetuksemme hyvinvointityötä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Vantaalla käytetään oppilashuollosta esiopetuksen yhteydessä käsitettä hyvinvointityö. Sitä ohjaa kuntatasolla hyvinvointityön ohjausryhmä. Pien-alueetasolla olemme osana Myyrmäen alueen yhteisöllistä hyvinvointityöryhmää, jonka tarkoituksena on jakaa osaamista sekä suunnitella, kehittää ja toteuttaa alueellista hyvinvointityötä alueellisiin tarpeisiin vastaten.

Esiopetuksessa hyvinvointityö on esiopetusyhteisöä tukevaa yhteisöllistä hyvinvointityötä. Se tukee koko yhteisön oppimista, hyvinvointia, turvallisuutta ja vertaisryhmässä toimimista. Esiopetusryhmässä havainnoimme lapsiryhmää ja lasten välisiä vuorovaikutussuhteita hyvinvointityön näkökulmasta.

Esiopetuksessa on mahdollista saada maksuttomia yksilökohtaisia hyvinvointipalveluja, mikäli havaitsemme pulmia lapsen oppimisessa, psyykkisessä, fyysisessä tai sosiaalisessa hyvinvoinnissa. Tällöin kokoamme lapsikohtaisen moniammatillisen hyvinvointityöryhmän yhteistyössä vanhempien kanssa ja pohdimme yhdessä, miten voimme tukea lapsen hyvinvointia.

Yksi keskeinen asia esiopetuksemme hyvinvointityössä on lapsen eheän oppimispolun turvaaminen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kiinteällä yhteistyöllä.

5 Työ lasten parissa

5.1 Päivän kulku ja oppimistoimintojen organisointi

Lapsen päivässä jokainen hetki on pedagogisesti merkittävä. Lapsilla on mahdollisuus oppia hyödyntäen kaikkia arjen tilanteita. Annamme heille aikaa taitojen kehittymiseen yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Suhtaudumme lasten tarpeisiin yksilöllisesti ja joustavasti huomioiden tunne- ja viireystilat. Muokkaamme päivittäistä toimintaa mahdollisuuksien mukaan lapsiryhmän ja lasten tarpeita vastaavaksi. Lasten osallisuus, mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet antavat suuntaa illoille ja viikonlopuille ajoittuvien hoitajaksojen toimintojen suunnittelussa.

Päiväjärjestyksen toistuvalla perusrakenteella, struktuurilla on suuri merkitys. Pysyvällä päivärytmillä luomme lapsille

*"Hyvä päivä koostuu mielestäni sopival-
la määrällä vapaata leikkiä, mutta myös
ohjattua ja ohjaavaa leikkiä. Opettavai-
sista tarinoista ja leikeistä. Hyvistä ja
rauhallisista lepopohetkistä. Naurusta,
ilosta, sylistä..." lapsen äiti.*

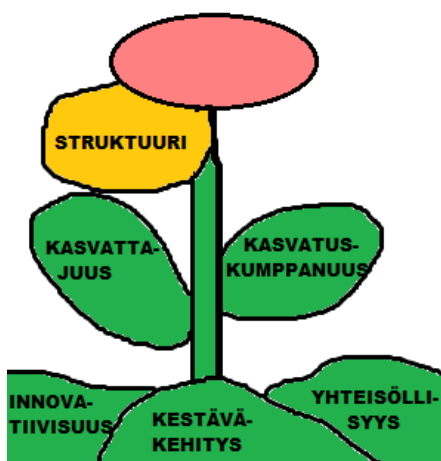

mahdollisuuden ennakoida tulevia tapahtumia. Lisäksi sanoitamme ja teemme struktuurin konkreettiseksi ja näkyväksi kuvien avulla.

Toimintamme rakentuu joka päivä samoihin aikoihin tapahtuvien ruokailujen, lepohetkien ja ulkoilujen ympärille. Lapset ruokailevat pienryhmittäin joko ruokasalissa tai oman ryhmän tiloissa lasten ikä- ja kehitystaso sekä lapsikohtainen etu huomioiden. Päivälepoa ja yöunta varten nimeämme jokaiselle lapselle omat sänky-paikat. Kaikki hoidossa olevat lapset nukkuvat yöunet yhdessä, tarvittaessa kahdessa vierekkäisessä nukku-mahuoneessa.

Päiväjärjestys:

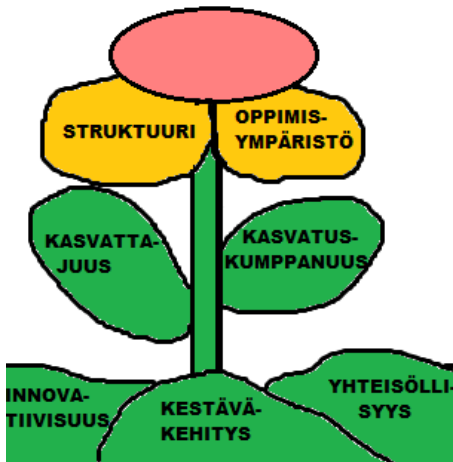
Klo 5.00	Ensimmäiset lapset voivat saapua päiväkotiin. Ennen klo 6.00 tulevat saatetaan vielä lepäämään ja annetaan mahdollisuus uniin. Hereillä olevilla lapsilla on hiljaisia ja rauhallisia toimintoja.
klo 7.00	Lapsiryhmät siirtyvät omiin ryhmätiloihin.
klo 8.00	Aamupala alkaa. Ruokasalissa ruokailevat ryhmät saapuvat saliin porrastetusti, jotta vältetään linjastolle muodostuvia jonoja.
klo 8.45	Toimintaa sisä- ja ulkotiloissa, ulkoilu
klo 10.50	Lounas alkaa. Ryhmät saapuvat saliin porrastetusti.
klo 12.00	Annetaan mahdollisuus päivälevolle. Lapset nousevat lepohekeltä omassa tahdissaan.
klo 14.00	Välipala alkaa. Ryhmät saapuvat saliin porrastetusti.
klo 14.30	Toimintaa sisä- ja ulkotiloissa, ulkoilu
klo 17.00	Päivällinen alkaa. Päivällinen syödään pääsääntöisesti aina ruokasalissa.
klo 17.30	Toimintaa sisä- ja ulkotiloissa
klo 19.30	Iltapala ruokasalissa
klo 20.00	Iltapesut ja muut iltatoimet yöhoitoon jääville lapsille. Yöhoitoon jäävät lapset siirtyvät yöunille. Kotiin lähtevillä lapsilla on hiljaisia ja rauhallisia toimintoja.
klo 22.00	Viimeiset lapset lähtevät päiväkodista. Yörauha alkaa.

Arkisin klo 07-17 lapset toimivat omissa ryhmissään ryhmän omien kasvattajien kanssa. Muuna aikana työvuorossa olevat kasvattajamme sijoittuvat hoidossa olevien lasten kanssa eri toimintoihin. Iltaisin, viikonloppuisin ja arkipyhinä toimintamme on arkipäiviä vaipaampi ja muokattavissa tilanteen mukaan.

5.2 Oppimisympäristö

Lapset kohtaavat päivittäin ympärillään erilaisia ilmiöitä, joita py-sähdymme yhdessä ihmettelemään ja tutkimaan. Arjessa on lukui-sia oppimisen mahdollisuuksia ja hyödynnämme arjen aarteet las-ten parhaaksi. Näiden jokapäiväisten arkisten hetkien lisäksi toteu-tamme monipuolisesti lasten ikä- ja kehitystason mukaista tavoit-teellista pedagogista toimintaa. Päivittäisten toimintojen ajallinen porrastaminen tarjoaa hyvät edellytykset tilanteiden toimivuuteen ja lasten omatoimisuuteen.

Lähes kaikissa toiminnoissa hyödynnämme pienryhmiä. Tällöin lap-silla on vähemmän keskittymistä häiritseviä ympäristön ärsykeitä ja aikaa oppimiseen rauhallisessa ilmapiirissä. Pienryhmissä aikui-sen ja lapsen välinen vuorovaikutus on yksilöllisempää, jolloin aja-tusten ja mielipiteiden esiintuominen ilman kilpailua on mahdollista.

Pienryhmissä myös vertaisoppiminen mahdollistuu paremmin, kuin suuressa ryhmässä toimiessa. Pienryhmät tarjoavat tilaisuuden rauhallisempaan leikkiin ja toimintaan. Vuorohoidossa pienryhmät muodostuvat osittain luonnollisella tavalla lasten vaihtelevista hoitoajoista. Pienryhmätyöskentelyllä organisoimme pedagogista toimintaamme.

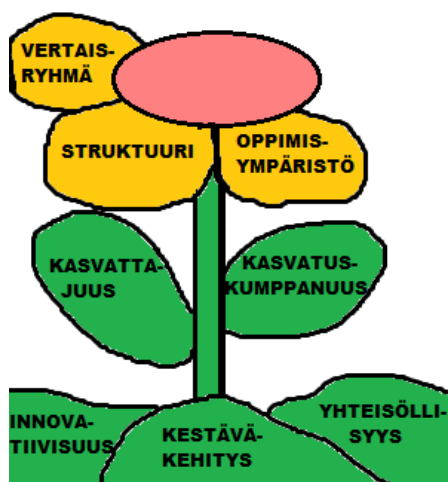
Päiväkotimme tilat ovat esteettiset ja viihtyisät. Muokkaamme monipuolisia ja nykyaikaisia tilojamme lasten kasvua ja kehitystä tukeviksi. Jokaisen lapsiryhmän kotialue muodostuu kolmesta ryhmähuoneesta ja yhdes-tä pienryhmätilasta. Lisäksi ryhmien yhteisessä käytössä ovat liikunta- ja ruokasali sekä erilaisiin toimintoihin tarkoitetut pienryhmätilat. Perheiden ja kasvattajien havaintojen pohjalta suunnittelemme toimintaamme ja muokkaamme oppimisympäristöä mahdollisimman paljon lapsiryhmän tarpeiden mukaisiksi.

Käytämme kuvia ohjaamaan lapsen toimintaa sekä hahmottamaan päivä- ja viikkojärjestystä sekä tulevia tapahtumia. Lasten vaihtelevat hoitoajat tekevät kuvittamisesta tärkeän. Kuvat tukevat keskittymistä ja op-pimista, oman toiminnan ohjaamista sekä ympäristön jäsentämistä. Havainnollistamme kuvien avulla lapsille toimintamahdollisuudet sekä tulevat siirtymätilanteet. Kuvitettu oppimisympäristömme tukee myös lapsen kielenkehitystä.

5.3 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lasten yhteisö rakentuu luonnollisimmillaan leikeissä ja vuorovaikutuksessa. Meillä jokainen lapsi on päiväkotiyhteisön tasavertainen jäsen. Turvallisessa tunneympäristössä ja positiivisessa ilmapiirissä lapset ovat aktiivisesti osallisina toiminnassa. Iltaisin ja viikonloppuisin hoidossa olevat lapset voivat leikkiä ja oppia yli ryhmärajojen muodostuvissa pienryhmissä. Erilaisissa vertaisryhmissä lasten keskinäinen vuorovaikutus, ajattelu ja mielikuvitus kehittyvät.

Lapset oppivat kasvattajilta suvaitsevan ja toiset hyväksyvän asenteen. Olemme aktiivisesti läsnä ja osallistumme lasten yhteisön rakentumiseen. Lasten välisissä suhteissa huomioimme, ettei kukaan jää ulkopuoliseksi.

Ylläpidämme avointa keskustelukulttuuria lasten ja kasvattajien välillä. Kuuntelemme lasten toiveita toiminnan suunnittelussa ja pohdimme yhdessä lasten kanssa sääntöjä. Teemme päätökset lapsen ymmärrettäviksi ja hallittaviksi. Keskustelemalla lasten kanssa ja havainnoimalla lapsia saamme tietoa lasten toiveista ja mielenkiinnon kohteista.

5.3.1 Kiusaamisen ehkäisy

Olemme laatineet kiusaamisen ehkäisyyn ryhmä- ja päiväkotikohdattaiset kiusaamisen ehkäisy-suunnitelmat. Kiusaamisen ehkäisy vaatii herkkyyttä havaita lasten keskinäisiä tilanteita, pitkäjänteistä työtä sekä yhteistyötä kasvattajien ja vanhempien välillä. Kiinnitämme huomiota lasten keskinäisiin suhteisiin, sosiaalisten taitojen kehittymiseen, vuorovaikutukseen sekä lasten turvallisuuden tunteeseen ja hyväksytyksi tulemiseen.

"Lapsi tuntee olonsa turvallisesti ja hyväksytyksi sellaisena kuin on. Ei tarvitse pelätä mitään tai tulla kiusatuksi. Myös lapsen omaan huonoon käytökseen tulisi puuttua puhumalla." lapsen äiti

"Aikuiset päättää, että älä kiusaa. Lapset päättää, että ne saa pelata lautapelejä toisten kaa. Lapset päättää, että ne saa tehdä kaikkea aina ja aina." Aatu 4v.

Käytämme kiusaamisen ehkäisyssä monipuolisesti eri menetelmiä. Luomme päiväkotiin toisia kunnioittavan ilmapiirin sekä kiinnitämme huomiota toimintatapoihin ja käyttäytymiseen. Pienryhmät, draama, ryhmäleikit ja tapakasvatus sekä lasten leikkitaitojen kehittäminen ehkäisevät kiusaamista. Kiusaamista pystytään ehkäisemään myös sillä, että vanhemmat tuovat kasvattajille tiedoksi kuulemiaan lasten kertomuksia päivän tapahtumista.

Puutemme havaitsemiimme ristiriitatilanteisiin ja kaverisuhteiden epätasapainoon viipymättä. Käsittelemme tilanteet kaikkia osapuolia kunnioittaen, oikeudenmukaisesti ja uusia toimintamalleja antaen. Selvitämme tapahtumat lasten ymmärrettävällä tavalla ja kuuntelemalla lasten näkökulmia. Vält-

tämme lasten leimautumista kiusaajaksi tai kiusatuksi antamalla jokaiselle lapselle positiivista palautetta ja selvittämällä tapahtumat mahdollisuuksien mukaan vain tilanteessa olleiden kesken.

5.4 Lapselle ominaiset tavat toimia ja oppia

5.4.1 Kieli ja vuorovaikutus

Kieli luo pohjan ajattelumme kehittymiselle, tarpeidemme ja tunteidemme ilmaisemiselle sekä sosiaaliselle kanssakäymiselle. Kieli on avain oppimiseen. Lapsi tarvitsee kieltä jäsentääkseen ympäristöään ja liittyäkseen yhteisöön. Vuorovaikutuksessa ympäristön ja toisten ihmisten kanssa lapsi kehittää puheen, kuuntelun ja itsensä ilmaisun taitoja.

Kasvattajina seuraamme ja tuemme lasten kielenkehitystä ja toimimme lasten kuuntelijoina. Kasvattajiemme ja lasten välinen vuorovaikutus on lasten kehitystason mukaista. Puhumme lapselle kannustaen ja sanoitamme lapsen tekemistä ja tapahtumia. Hyödynnämme jokapäiväiset perushoitotilanteet (pukeutuminen, siirtymätilanteet, ruokailu jne.) kielen omaksumisen hetkinä.

Kasvattajina vastaamme vuorovaikutuksen laadusta ja vuorovaikutuksen sopivuudesta tilanteeseen. Kiinnitämme huomioita ohjaavaan ja ystävälliseen puhetapaan sekä sanattomaan ilmaisuun. Kaikessa vuorovaikutuksessa toimimme lapsille esimerkkinä. Kannustamme ja ohjaamme lasta neuvottelevaan tapaan.

Ohjaamme vanhempia käyttämään lasten kanssa omaa äidinkieltään, tunnekieltään, joka mahdollistaa perheen yhteisen kielen kehittymisen. Hyvä äidinkielen hallinta antaa edellytykset

lapsen vieraan kielen oppimiseen. Järjestämme muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvalle lapselle suomi toisena kielenä (S2) -opetusta. Kasvattajamme opettelevat mahdollisuuksien mukaan muutamia vieraskielisiä sanoja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kanssa tapahtuvan vuorovaikutuksen helpottamiseksi.

Luomme lapselle rikkaan kokemuksen kielestä. Vuorovaikutustilanteiden lisäksi tuemme lasten kielen oppimista leikkien, kertomalla satuja ja lukemalla kirjoja, loruttelemalla, draaman avulla, pelaamalla erilaisia pelejä, laulamalla ja rytmittelemällä sekä toistamalla opittua. Rohkaisemme lasta kertomaan omia mielipiteitään, tarinoitaan ja kokemuksiaan, joita kirjaamme muistoksi lapsen ajatusmaailmasta ja kielenkehityksen vaiheista.

Tarvittaessa tuemme lasten kielenkehitystä vaihtoehtoisin kommunikointikeinoin mm. kuvin, tukiviittomin ja nopean piirtämisen tekniikalla. Näiden puhetta korvaavien ja tukevien keinojen käyttäminen arjen vuorovaikutus- ja muissa tilanteissa edistää lapsen ymmärtämis- ja ilmaisutaitojen kehittymistä.

5.4.2 Lasten leikki

Leikki on lapselle taitojen ja tietojen oppimisen kannalta tärkeää ja hyödyllistä toimintaa. Leikki on luonteeltaan sosiaalista, jossa vertaisryhmällä on suuri merkitys. Lapsen leikki toteutuu vuorovaikutuksessa toisten lasten ja

"Kivaa on piirtäminen, kortin tekeminen, askarteleminen, saliin meneminen. Tykkään kaikenlaisista tehtävistä ja syömisestä." Mira 4v.

kasvattajien kanssa. Pienen lapsen leikki alkaa ympäristön tutkimisella ja ihmettelyllä. Oppimisen ilo vahvistuu oivalluksen, yrityksen ja erehdyksen kautta. Lapsi voi rauhassa kokeillen tutkia uusia asioita yksin ja yhdessä muiden kanssa. Abstraktin ajattelun ja mielikuvituksen kehittymisen myötä kuvitteluleikit lisääntyvät. Iän myötä sääntöleikit alkavat kiinnostaa enemmän. Leikki rakentuu lapsen elämälle merkityksellisistä kokemuksista, jossa näkyy median vaikutus.

Kasvattajina mahdollistamme lasten leikin antamalla vapautta ja tarvittaessa ohjaamalla ja olemalla mukana leikissä. Leikkiä havainnoimalla ja dokumentoimalla saamme arvokasta tietoa lapsesta ja ryhmästä. Kasvattajalta vaaditaan sensitiivisyyttä tuntea lasten yksilölliset tarpeet. Kasvattajalla on rooli lapsen sosiaalisten ja kielellisten taitojen tukijana, jolloin leikin sujuminen ja eteneminen mahdollistuvat. Mahdollistamme lapsille myös yksilöllisiä leikkihetkiä pienryhmässä yhdessä aikuisen kanssa. Iltaisin ja viikonloppuisin lasten leikki voi syntyä eri lapsiryhmissä olevien lasten kesken. Päiväkotimme tilat, piha ja lähiympäristö antavat hyvät mahdollisuudet rauhallisille ja vauhdikkaille sekä pitkäkestoisille leikeille.

Rakennamme leikkiympäristöä yhdessä lasten kanssa. Tuemme leikin aloitusta ja valintaa muun muassa kuvitetulla leikkitaululla. Leikkimahdollisuuksien luomisessa otamme huomioon kasvattajien asiantuntemuksen leikin kehitysvaiheista ja leikkikulttuurista sekä lasten ajankohtaiset kiinnostuksen kohteet.

5.4.3 Tutkiminen

Luonto- ja ympäristökasvatus

Lapset on kiinnostuneita ympäristöstään ja sen ilmiöistä, ihmettelevät ja tekevät havaintoja. Päiväkotimme luonto- ja ympäristökasvatus mahdollistaa lapsille oman myönteisen luontosuhteen muodostumisen. Hyödynnämme kaikkina vuoden aikoina monipuolista ja laajaa pihaamme sekä luonnonmukaista ja rakennettua lähiympäristöämme. Tutustumme luontoon eri aistein, havainnoimme, tutkimme ja kokeilemme. Lapsille luontainen ihmettely ja uteliaisuus antavat perustan luonto- ja ympäristökasvatukselle.

Tutustumme luontoon ja ympäristöön erilaisia menetelmiä hyödyntäen. Tarjoamme lapsille omakohtaisia luontokokemuksia ulkoilemalla ja retkeilemällä erilaisissa sääolosuhteissa sekä seuraamalla vuoden aikojen vaihtelua ja ympäröivässä luonnossa tapahtuvia muutoksia. Luonnonmateriaaleista askartelemalla sekä pienillä kylvö- ja istutustoilla annamme lapsille mahdollisuuden luontoon tutustumiseen niin päiväkodin sisäkuin ulkotiloissakin. Luonnon kasvien ja eläinten kunnioittaminen ja suojeleminen on osa luonto- ja ympäristökasvatusta. Median hyödyntäminen luonto- ja ympäristötietoisuuden kehittäjänä on nykypäivää myös meidän päiväkodissa. Jätteiden lajittelu ja kierrätyspisteisiin toimittaminen yhteistyössä lasten kanssa on konkreettista luontokasvatusta.

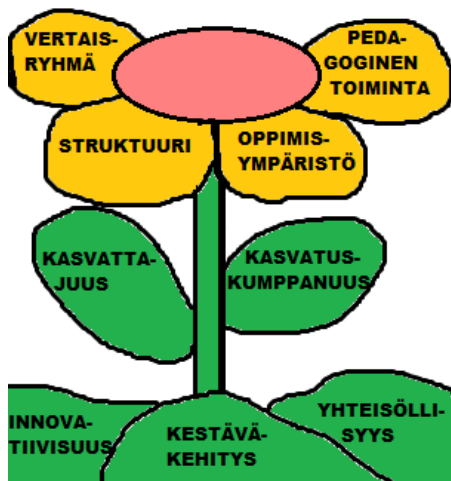

Päiväkodissamme toimii yksikön oma ekotukihenkilö, joka kannattelee sekä kasvattajayhteisön ympäristö vastuullista toimintaa että opastaa lasten kanssa tehtävään luonto- ja ympäristökasvatukseen. Kasvattajien malli ja heidän lapsille tarjoamat luontokokemukset antavat perustan lasten luontosuhteen kehittymiselle.

Matemaattinen tietoisuus

Kasvattajina haastamme lasten ajattelua niin, että valmiiden vastausten sijaan ohjaamme tutkimiseen ja pohtimiseen yhdessä vertaisryhmän kanssa. Tartumme lasten aloitteisiin ja tutustumme lasten kanssa erilaisiin matemaattisiin ilmiöihin. Ympäristöä tutkimalla harjaannumme luontevasti erilaisten ominaisuuksien havainnoimiseen, vertailemiseen, luokitteluun ja järjestykseen asettamiseen. Näin lasten kokemus- ja käsitte maailma matemaattisista ilmiöistä laajenee.

Tieto- ja viestintäteknologia sekä mediakasvatus

Käytämme tieto- ja viestintäteknologiaa pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa, arvioinnissa ja dokumentoinnissa. Käytössä olevaa välineistöä hyödynnämme lasten oppimisen välineenä, tiedonhaussa sekä annamme lapsille mahdollisuus ilmaista itseään omilla mediatuotoksilla. Päiväkodissamme lapset käyttävät tieto- ja viestintäteknologiaa yhdessä kasvattajan kanssa.

Mediakasvatuksemme perustuu lasten ikä- ja kehitystasoon. Päiväkodin turvallisessa ympäristössä lapset käyttävät sekä painettua että sähköistä mediaa ja harjaannuttavat tietoisuutta eri osa-alueista. Lasten kanssa tutustumme erilaisiin mediasisältöihin ja kehitämme kriittistä medialukutaitoa.

Päiväkotimme käytössä on monipuolinen valikoima erilaisia tieto- ja viestintävälineitä. Kasvattajina tutustumme ja kouluttaudumme välineistön teknisen ja pedagogisen käytön mahdollisuuksiin. Päiväkodissamme on tieto- ja viestintäteknologian (TVT) yhdyshenkilö, jonka tehtävänä on antaa muille kasvattajille tietoa siitä, miten välineitä ja erilaisia ohjelmia tai sovelluksia voi hyödyntää pedagogisessa toiminnassa.

Pohdimme vanhempien kanssa median merkitystä ja kohtuullisuutta lapsen elämässä. Median käyttö ei saa aiheuttaa lapsille liian voimakkaita tunnekokemuksia ja ne tulee käsitellä lapsen kanssa. Lasten mediankäyttö on kasvattajien vastuulla.

5.4.4 Liikkuminen

Liikkumalla lapsi hahmottaa ympäristöään ja itseään. Liikkuminen ja fyysinen aktiivisuus on välttämätöntä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Kannustamme lapsia liikkumiseen erilaisissa innostavissa ja haastavissa ympäristöissä. Monipuolisen pihamme lisäksi hyödynnämme lähiympäristöä, joka antaa liikkumiselle uusia innostavia haasteita. Ohjatulla liikunnalla kehitämme lasten perusliikuntataitoja ja välineiden käyttöä, joihin liikuntasalimme antaa hyvät mahdollisuudet. Rajoitamme lasten aktiivisuutta ja luontaista liikkumista mahdollisimman vähän.

5.4.5 Taiteellinen kokeminen

Taiteessa lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2012). Taiteellinen kokeminen tarjoaa lapsille yhteisiä elämyksiä sekä kokonaisvaltaista toimintaa ja hyvinvointia, joita saamme myös osallistumalla lähiympäristön kulttuuri-tarjontaan.

Kuvallinen ilmaisu

Kuvallinen ilmaisu kehittää lapsen luovuutta ja hienomotorisia taitoja sekä spontaanissa toiminnassa että aikuisen tavoitteellisessa ohjauksessa. Kuvallisessa ilmaisussa harjoittelemme käyttämään erilaisia materiaaleja, välineitä ja tekniikoita. Päiväkotimme ateljee ja muut tilaratkaisut mahdollistavat intensiivisen ja rauhallisen työskentelyn. Opetamme lapsia arvostamaan omia ja toisten tuotoksia.

Musiikki

Kuuntelemme, tuotamme ja luomme musiikkia yhdessä lasten kanssa sekä

tarjoamme elämyksellisiä kokemuksia. Luomme musiikilla rauhaa lepoa hetkelle, juhluvyyttä yhteisiin juhlatilaisuuksiin sekä riemua ja iloa arkeen. Lapsen musiikillisen ilmaisun ja kokemusmaailman rikastumisen kannalta kokonaisvaltainen toiminta on merkittävää.

Draama

Toteutamme yhdessä lasten kanssa interaktiivisia teatteriesityksiä. Draaman avulla harjaannutamme lasten sosiaalisia ja tunnetaitoja, käsittelemme lasten kokemuksia ja kehitämme ongelmanratkaisua.

5.5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

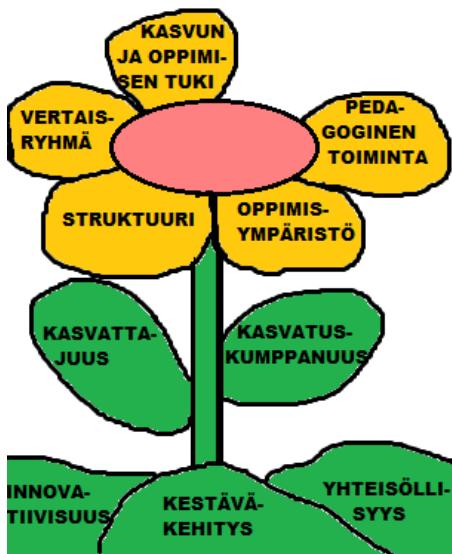
5.5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjaukset ohjaavat päiväkotimme kasvun ja oppimisen tukea. Kaikilla lapsilla on oikeus saada tukea ja ohjausta kasvuunsa ja oppimiseensa. Kasvattajina havainnoimme lapsen kasvua ja oppimista sekä kerromme havainnoistamme vanhemmille. Toivomme vanhempien kertovan meille kaikki lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät ajatuksensa. Tarvittaessa voimme yhdessä van-

"Olimme erittäin tyytyväisiä, että huomasitte lapsen puheenkehityksen haasteet." lapsen vanhemmat

hempien kanssa olla yhteydessä konsultoivaan erityislastentarhanopettajaan (kelto). Hyödynnämme kelton ammattitaitoa tuen tarpeen arvioinnissa. Tuen tarpeen tunnistaminen mahdollisimman varhain ja jatkuva arviointi yhdessä kasvattajien, vanhempien ja kelton kanssa on tärkeää oikeanlaisen tuen toteutumisessa.

Lapsi voi saada varhaiskasvatuksessa yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Yleinen tuki toteutuu muokkaamalla oppimisympäristöä ja toimintatapoja, joita ovat muun muassa puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointikeinot ja pienryhmätoiminta. Mikäli yleinen tuki ei ole lapselle riittävää, on mahdollista anoa rakenteellisia tukitoimia. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset avustajapalvelut ja resurssierityislastentarhanopettajan tuki. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen tuen ja vuorohoidon tarpeen yhdistäminen vaatii vanhempien, päiväkodinjohtajan, kelton sekä usean asiantuntijan yhteistyötä ja neuvotteluja.

Kasvun ja oppimisen tukeminen perustuu yhteistyöhön lasten vanhempien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Keskustelemme ja sovimme lapsen tukitoimista vanhempien kanssa sekä kirjaamme ne Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai Esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Lapsen terapiat on tarvittaessa mahdollista toteuttaa

hoitopäivän aikana päiväkodin tiloissa. Mikäli terapiat toteutuvat päiväkodilla hoitopäivä aikana, tulee vanhempien ja terapeuttien välisen yhteistyön sujua lapsen kasvua ja oppimista tukien. Vanhempien ja terapeuttien tulee sopia keskenään riittävät ja toimivat tiedonsiirtotavat.

Kasvattajayhteisönä sitoudumme yhdessä toimimaan lapselle asetettujen yksilöllisten tavoitteiden suuntaisesti. Haluamme toteuttaa lapsen vahvuudet huomioivaa arjen pedagogiikkaa ja mahdollistaa kaikille lapsille eteenpäin kannattelevia onnistumisen kokemuksia eriyttämällä opetustilanteita. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen tapahtuu leikin sekä erilaisten menetelmien ja välineiden avulla yhdessä muiden lasten ja kasvat-tajien kanssa.

5.5.2 Eri kieli- ja kulttuuritaustainen varhaiskasvatus sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Kaiken kasvatustyömme lähtökohtana on tasa-arvoisuus ja yksilön kunnioitus. Kohtaamme lapset ja perheet arvostaen ja hyväksyen kieli- ja kulttuuritaustoista huolimatta. Lapsi kasvaa oman perheen kulttuuriin ja hänellä on mahdollisuus tutustua muiden lasten kieleen ja kulttuuriin. Päiväkotimme kulttuuri pohjautuu suomalaiseen kasvatukseen ja opetukseen. Keskustelemme vanhempien kanssa perheen tavoista ja kulttuurista, joita mahdollisuuksien mukaan kannattelemmme myös päiväkodissa. Vanhempien vastuulla on perheen kielen ja kulttuurin opettaminen lapsille.

Yhteisen ymmärryksen luomiseksi sekä lapsen varhaiskasvatukseen liittyvien suunnitelmien laatimiseksi käytämme tarvittaessa tulkkia. Muuta kuin suomea äidinkielenään puhuville lapsille laadimme yhteistyössä vanhempien kanssa lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi lapsikohtaisen kaksikielisyydensuunnitelman. Kasvattajina tehtävänä on seurata, arvioida, tukea ja dokumentoida lasten suomenkielen kehitystä. Suomen kielen osaaminen on merkittävä osa suomalaiseen yhteiskuntaan kasvamista.

Uskonto- ja katsomuskasvatus on osa kasvatustyötämme. Lapset ihmettelevät avoimesti elämään ja uskontoihin liittyviä kysymyksiä. Keskustelemme esiin nousevista aiheista kunnioittaen jokaisen lapsen näkemystä. Lasten spontaaneja ihmettelyjä sekä päivittäisiä elämän tapahtumia hyödyntäen pohdimme oikeaa ja väärää, hyvää ja pahaa sekä muita eettisiä asioita. Oikeudenmukaisuuteen, tasa-arvoon ja vapauteen liittyviä asioita käsittelemme lasten ymmärrettävällä tavalla. Tuemme lapsia erilaisissa tunnekokemuksissa, jotta he voivat kokea olonsa turvalliseksi.

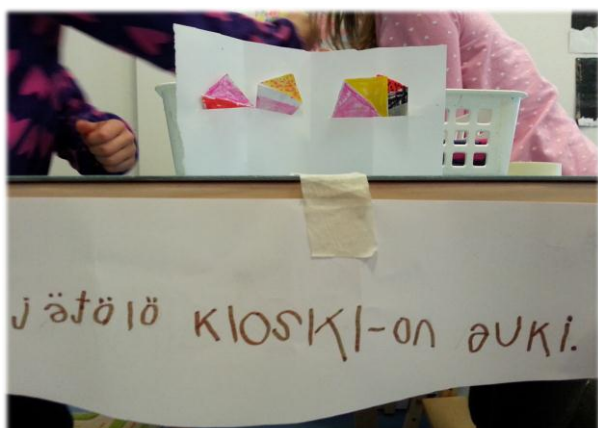
Uskontokasvatuksessa pohdimme lasten kanssa uskonnollisia ja henkisiä asioita ja ilmiöitä. Uskontokasvatuksessa lapsilla on mahdollisuus hiljaisuuteen ja kyselyyn. Tutustumme lasta lähellä oleviin uskontoihin ja tapoihin yhdessä vanhempien kanssa. Vietämme evankelisluterilaiseen kirkkovooteen perustuvia juhlapyyhiä. Juhlapyyhiä vietetään laulamalla, leikkimällä ja askartelemalla. Kirkollisiin juhlapyyhiin ja toimituksiin tutustumme myös Vantaankosken seurakunnan tuella ja vierailimme Myyrmäen kirkossa. Kirkkokäyntiemme tavoitteet eivät aina ole sisällöltään uskonnollisia vaan niihin liittyy uskonnosta riippumattomia kokemuksia ja elämyksiä. Vanhemmat päättävät lapsen uskontokasvatukseen osallistumisesta. Uskontokasvatukseen osallistumattomille lapsille järjestetään muuta pedagogista toimintaa uskontokasvatuksen toteuttamisen ajaksi.

6 Esiopetus ja 6-vuotiaiden valmistava opetus

1.8.2015 alkaen esiopetukseen osallistuminen on velvoittavaa. Vuorohoidossa esiopetukseen osallistumisesta tulee kuitenkin huomioida lapsen hoitopäivien kohtuullinen pituus, viikoittaisten vapaapäivien toteutuminen sekä lapsen yksilöllinen vireystaso. Sovimme yksilöllisesti jokaisen vuorotyössä olevan perheen kanssa lapsen esiopetukseen osallistumisesta ja lapsikohtaisten tavoitteiden toteutumisesta.

6.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, joka liittyy sekä varhaiskasvatukseen että perusopetukseen. Vantaan esiopetussuunnitelma (2011) toimii päivittäisenä työvälineenämme, jota täydennämme vuosittaisilla työsuunnitelmilla. Esiopetuksemme tavoitteena on vahvistaa lasten myönteistä minäkuvaa, sosiaalisia taitoja, oppimisen iloa ja oppimaan oppimisen taitoja. Lisäksi tavoitteenamme on, että lapset ovat tiedoiltaan ja taidoiltaan mahdollisimman valmiita siirtymään kouluun, tulevat hyvin toimeen muiden kanssa ja kykenevät toimimaan sekä itsenäisesti että ryhmässä.

Päivittäinen esiopetusaikamme on neljä tuntia ja se järjestetään maanantaista perjantaihin aamupäivisin. Muuna aikana toteutamme esiopetusryhmän kasvattajien suunnittelemaa tavoitteellista toimintaa. Oppiminen tapahtuu leikinomaisen toiminnan kautta. Toteutamme esiopetusta pienryhmissä.

Esiopetusvuoden alussa toteuttamamme havainnointi antaa esiopetuksesta vastaaville kasvattajille tietoa lapsen yksilöllisistä tarpeista, joiden pohjalta suunnittelemme toimintaa. Laadimme kaikille esiopetukseen osallistuville Lapsen esiopetuksen suunnitelma (Leops) yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa. Päivittäiset

keskustelut vanhempien kanssa ja toimiva kasvatuskumppanuus luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaiselle hyvälle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Pääsääntöisesti esiopetusryhmämme lapset tulevat esiopetukseen päiväkotimme muista lapsiryhmistä. Näin he ovat jo esiopetusvuoden alkaessa jossain määrin tuttuja sekä toisilleen että esiopetusryhmän kasvattajille.

Arvioimme lasten yksilöllisiä tuentarpeita ennen esiopetukseen siirtymistä sekä sen aikana. Arvioinnin pohjalta järjestämme kasvun ja oppimisen tukea sekä tarvittaessa tukitoimia eri yhteistyötahojen kanssa.

Esiopetuksen päätteeksi lapset saavat todistuksen esiopetukseen osallistumisesta. Siirrämme opetuksen järjestämisen kannalta tarpeelliset tiedot vanhempien suostumuksella Esiopetuksesta Kouluun EsKo-tiedon siirtomakkeella.

6.2 Valmistavan opetuksen järjestäminen 6-vuotiaille lapsille

Valmistava opetus on tarkoitettu niille eri kieli- ja kulttuuritaustaisille lapsille, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ei riitä esiopetusryhmässä oppimiseen. Näiden lasten esiopetus järjestetään suomen kielellä muun esiopetuksen yhteydessä ja lisäksi annetaan 900 tuntia valmistavaa opetusta. Päätös lapsen valmistavaan opetukseen ottamisesta tehdään huomioimalla lapsen tarve ja kuulemalla huoltajia. Ennen lapsen valmistavan opetuksen päätöstä kasvattajat tekevät yhteistyötä kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa. Laadimme valmistavaan opetukseen osallistuville lapsille valmistavan opetuksen oppimissuunnitelman, jonka toteutumista seuraamme jatkuvasti. Esiopetusvuoden keväällä arvioimme sen toteutumista yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa. Arvioinnissa käytämme myös suomen kielen arviointilomaketta. Huoltajien suostumuksella Esiopetuksesta Kouluun EsKo-tiedonsiirtomakkeen lisäksi toimitamme kouluun suomen kielen taidon seurantalomake ja Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma liitteineen mahdollisimman hyvän koulunaloituksen turvaamiseksi.

Valmistavan opetuksen esiopetusaika on viisi tuntia päivässä, josta neljä tuntia toteutamme yhdessä muun esiopetuksen kanssa ja yksi lisätunti erikseen sovittavana ajankohtana. Meillä valmistavan opetuksen lisätunnin sisältö ja tarkempi ajankohta määräytyy kunakin toimintavuotena toiminnan viikkorungon ja lasten tarpeiden mukaan.

Valmistavan opetuksen toiminta on toiminnallista, leikinomaista ja lapsen kokemusmaailmaan kytkeytyvää. Kuvi-
en monipuolinen käyttö tukee valmistavassa opetuksessa olevien lasten suomen kielen kehitystä.

7 Kasvatustyön organisointi, arviointi ja kehittäminen

Päiväkodissämme kasvatustyö organisoidaan kasvattajatiimeissä, paritiimeissä sekä edustuksellisessa tiimissä. Arvioimme, kehitämme ja organisoimme kasvatustyötä myös lastentarhanopettajien pedagogisissa kokouksissa, ilta- ja viikonlopputyöntekijöiden tapaamisissa sekä tiimien painopistevastaavien tapaamisissa. Jokainen kasvattaja käy päiväkodinjohtajan kanssa tulos- ja kehityskeskustelun vähintään kerran vuodessa. Kaikki kasvattajat kokoontuvat työyksikön kehittämispäiviin kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Toimimme myös aktiivisesti osallisena kaupungin vuorohoidon kehittämisessä.

Kasvatustyön arviointi ja kehittäminen on olennainen osa toimintaamme. Näissä kiinnitämme huomiota lapsi- ja ryhmäkohtaisten pedagogisten toimintamallien ja ratkaisujen sekä kasvatustyön laajempien linjausten kehittämiseen. Toteutamme 1-5 -vuotiaiden lasten ryhmien pedagogista toimintaa yhteistyössä vierekkäin sijaitsevien ryhmien kesken.

Arvioimme vuorohoidon ja arkemme toimintatapoja kuulemalla lasten ja vanhempien näkökulmia. Vanhemmilta tuleen palautteen käsittelemme tapauskohtaisesti päiväkodin kokousrakenteissa tai yksittäisten kasvatustajien kanssa.

Mahdollisuuksien ja tarjoutuneiden tilaisuuksien mukaan osallistumme kehittämishankeisiin ja projekteihin erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Tällaisia ovat olleet muun muassa Suomen Mielenterveysseura ry:n Turvallisin Mielin -kehittämishanke sekä Sosiaalialan kehittämiskeskus Soccan Kehrä II-hanke. Turvallisin Mielin -hankkeessa tavoitteena oli kehittää keinoja varhaiskasvatuskäisten lasten mielenterveystaitojen kehittymiseen. Kehrä II -hankkeessa puolestaan kehitettiin yhteistyötä lastensuojelun ja peruspalvelujen välillä.

8 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

8.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Teemme perheiden lisäksi yhteistyötä lukuisten eri tahojen kanssa. Yhteistyömme perustuu lasten hyvinvoinnin, kasvun, oppimisen ja kehityksen mahdollistamiseen ja tukemiseen sekä monipuolisten virikkeiden ja kokemusten tarjoamiseen. Pedagogisessa toiminnassa teemme yhteistyötä lähiympäristön kulttuuristen ja liikunnallisten palvelujen kanssa. Näitä ovat muun muassa kirjasto, Lasten Taidetalo Toteemi, Myyrmäen jäähalli, Vaskivuoren lukion esitykset ja Vantaankosken seurakunnan lapsille suunnattu toiminta. Lasten neuvolan kanssa olemme yhteistyössä vanhempien välityksellä lapsen 4-vuotistarkastuksen (Hyve) yhteydessä. Lasten kanssa käymme juhlapyhien läheisyydessä esiintymässä Myyrinkodin vanhuksille. Olemme aloittaneet yhteistyötä vieressä sijaitsevan Kilterin yläkoulun opettajien ja oppilaiden kanssa.

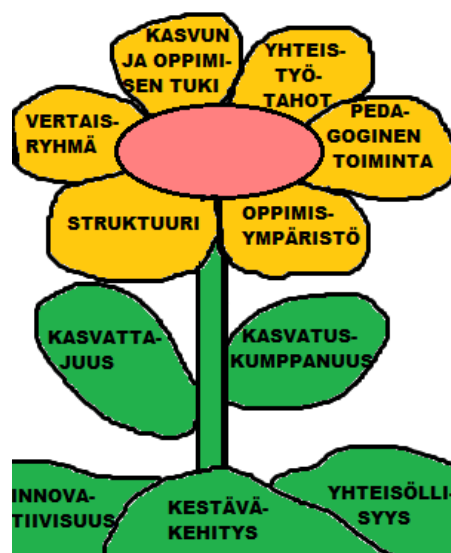
Tarvittaessa teemme yhteistyötä lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen kanssa antamalla varhaiskasvatuksen näkökulman lapsesta ja ottamalla vastaan lapsen kasvua ja oppimista tukevia ohjeita.

Esiopetusryhmämme tekee yhteistyötä alueen lähikoulujen kanssa. Toiminnallisessa yhteistyössä esiopetusryhmä tapaa sovittua ensimmäistä luokkaa muutaman kerran lukuvuodessa. Lähialueen esiopetusryhmät ovat yhteistyössä lukuvuosittain järjestettävissä liikuntapahtumissa muun muassa jalkapallo- ja sählyturnauksissa.

Päiväkotimme tekee yhteistyötä Vantaan muiden ympärivuorokautisten päiväkotien kanssa mm. tapaamalla muutaman kerran lukuvuoden aikana ja jakamalla kokemuksia ja tietoa vuorohoidon kehittämiseen liittyen.

Toimimme myös perusopetuksen oppilaiden työelämään tutustumispaikkana sekä ammattikouluissa ja ammattikorkeakouluissa opiskelevien opiskelijoiden käytännön opintojakson suorittamispaikkana.

Myyrmäen lastensuojelun avopalvelujen kanssa tehtävä yhteistyö vuorohoidon lasten ja perheiden hyväksi on jatkuvaa ja tiivistä. Tarvittaessa ja sovitusti osallistumme yhdessä perheiden kanssa lastensuojelun neuvotteluihin.

8.2 Toimintayksikön viestintä

Päiväkotimme sisäinen viestintä kasvattajien kesken tapahtuu pääsääntöisesti olemassa olevissa kokousrakenneissa. Arvioimme yksittäisten lasten asioista tiedottamisen tarpeellisuuden ja laajuuden aina tapauskohtaisesti. Jaamme tietoa niille kasvattajille, jotka lapsen hoidon, kasvatuksen, opetuksen ja turvallisuuden toteutumisen vuoksi tietoa tarvitsevat.

Tiedotamme vanhemmille lapsiryhmän toiminnasta ja ajankohtaisista asioista sähköisillä kotikirjeillä. Lisäksi ryhmien ilmoitustauluilla kerromme tarkemmin päivittäisistä tapahtumista. Muita tiedotteita ajankohtaisista asioista on luettavissa muun muassa lapsiryhmien ulko-ovista ja eteistiloista.

Harkinnan varaisesti, pyydettyä ja tarvittaessa osallistumme paikallisen ja valtakunnallisen median tuotoksiin. Päivähoitosuhteen alussa kysymme vanhemmilta luvan lasten kuvaamiseen.

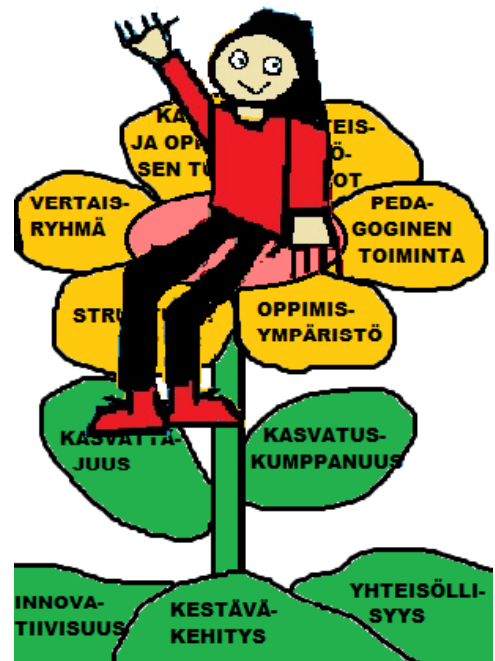

9 Loppusanat

Tämä varhaiskasvatussuunnitelmamme toimii kasvatustyötämme ohjaavan asiakirjana ja osana uuden työntekijän perehdytystä. Tavoitteenamme on, että pystymme tukemaan jokaisen lapsen kasvua ja kehitystä taroituksen mukaisella tavalla ja turvaamaan vuorohoitoa tarvitsevan perheen palvelutarve lapsen etu muisteen.

Kiitos kiinnostuksestasi toimintaamme kohtaan. Mikäli joku asia jäi sinua askarruttamaan, ole meihin yhteydessä. Yhteystietomme löytyvät sekä tämän asiakirjan takakannesta että Vantaa.fi -internetsivuilta.

TERVETULOA KILTERIIN!

Kilterin kasvun kukka
(Juuso Hämäläinen 10 v.)

10 Lisätietoa

Päiväkotimme toiminta perustuu kunnallisiin ja valtakunnallisiin linjauksiin ja asiakirjoihin. Niihin voi tutustua muun muassa seuraavien lähteiden avulla.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. Määräykset ja ohjeet 2010:27.

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma. 2011. Vantaan kaupunki. Opetuslautakunta.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/101202_esiopetuksen_ops.pdf

Esiopetuksen opetussuunnitelmanperusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:94. Opetushallitus.

http://www.oph.fi/download/163781_esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma. 2012. Vantaan kaupunki. Opetuslautakunta.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/84881_www_Vantaan_varhaiskasvatussuunnitelma.pdf

Varhaiskasvatuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille. Suomenkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen kuntakohtainen opetussuunnitelma. 2011. Vantaan kaupunki.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/83883_www_Valmistavan_opetuksen_ops_6v_2012.pdf

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Kilterin varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Kilterin päiväkoti
Iskostie 8 G, 01600 Vantaa
09-83935101